

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-361-3-44>

**ABOUT FORMING THE GRAMMATICAL COMPETENCE
PROBLEMS OF ENGINEERING EDUCATION STUDENTS
IN THE PROCESS OF STUDYING THE BUSINESS
AND ACADEMIC UKRAINIAN**

**ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ІНЖЕНЕРНОЇ ОСВІТИ
В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДІЛОВОЇ
ТА НАУКОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

Dvoriankin V.O.

*PhD (Philology), Associate Professor,
LLC "Technical university
"Metinvest polytechnic",
Zaporizhzhia, Ukraine*

Дворянкін В.О.

*к.філол.н., доцент,
ТОВ «Технічний університет
«Метінвест політехніка»,
м. Запоріжжя, Україна*

Вільне володіння українською мовою як державною – одна з вимог будь-якої освітньої програми вітчизняного закладу вищої освіти. У зв'язку з цим актуальним є використання інноваційних технологій навчання української мови студентів різних напрямів фахової підготовки (див., напр.: [1–8]).

Розглянемо нижче низку вправ для формування граматичної компетентності здобувачів інженерних спеціальностей під час засвоєння дисципліни «Ділова та наукова українська мова». Зауважимо, що студентам у процесі виконання завдань слід застосовувати правила Українського правопису 2019 року [9].

1. Поставте подані іменники в родовому відмінку однини, ураховуючи, що окремі іменники мають варіантні закінчення, а в деяких іменниках зміна закінчення передає значення слова.

Азот, Амстердам, аналіз, алюміній, акт, апарат, атом, блок, бор, булат, вал, електрокар, елемент, імейл, інстаграм, інструмент, інтеграл, кисень, кілограм, коефіцієнт, комп'ютер, коридор, Лондон, Мадрид, мільйон, Париж, портал, потяг, рахунок, стіл, телеграм, телефон, університет, фейсбук, феномен, циліндр, Чорнобиль, шаблон, ютуб.

Після утворення відповідних форм слів рекомендуємо викладачеві використати на занятті рольову гру як інтерактивний метод навчання. Так, студенти повинні підготувати діалоги, які відображали б їх

спілкування з майбутніми роботодавцями в офісі або з колегами під час профільних науково-практичних конференцій. Для якісного опанування програмового матеріалу треба вжити в уявних діалогах форми родового відмінка однини від поданих вище іменників (п'ять прикладів на вибір).

2. Розкрийте дужки й запишіть іменники у формі місцевого відмінка однини з усіма можливими закінченнями. Використайте два приклади (з одним із варіантних закінчень на вибір) у процесі складання ділового листа (листа-подяки, листа-прохання, листа-вибачення, листа-запрошення, листа-повідомлення (на вибір)).

У (потяг), по (Дніпро), на (батько), при (професор), на (торг), по (місто), по (озеро), на (студент), при (носій), на (читач), при (прем'єр-міністр), на (лід), у (ліс), у (край), по (обличчя), при (співець), при (капітан), на (викладач), на (товариш).

Примітка. Виконуючи завдання, студенти повинні з'ясувати, чи можуть мати деякі іменники паралельні закінчення залежно від місця наголосу в слові.

3. Утворіть усі можливі форми кличного відмінка однини від поданих слів та використайте два приклади (на вибір) під час складання уявного діалогу для службової телефонної розмови.

Пан інженер, колега Ігор, Наталія Іванівна, Наталя Кирилівна, колега Лазар Ляцук, пан Коваль, пані Коваль, пан професор, пані професорка, колега Петро Квацук, Олег Андрійович, пан абонент, пан споживач, пан Шевченко, пані Шевченко, пані Любов, пані Юлія, пан Юлій, пані Зоя, пан завідувач, пані завідувачка, Михайло Васильович, Ілля Ілліч, побратим Лев, Фрідріх, лікар, тато, робітник, Київ, друг Костенко, Назар Ігорьович, пан Ковалів, пан Гринчишин, пані Гринчишин.

4. Визначте, на які питання відповідають залежні граматичні форми, якими керують подані дієслова. Утворіть словосполучення. Складіть із п'ятьма словосполученнями (на вибір) речення для подальшого використання їх у науковій доповіді під час студентської конференції або захисту курсової роботи.

Адресувати, дорівнювати, досягати, запобігати, заслужувати, набувати, навчатися, наголошувати, нехтувати, оволодіти, опанувати, освоїти, очікувати, переважати, підлягати, поступатися, потребувати, призводити, притускатися, присвячувати, сподіватися, спричинити, стежити, стосуватися, торкатися, тяжіти, уникати.

Продуктивною вважаємо роботу з науковими текстами. Наприклад, корисним для студентів є редагування уривків з авторефератів дисертацій відповідного фаху. Виконання завдань цього типу сприяє

якісному вивченню особливостей вступної та висновкової частин у структурі академічного тексту, рамкових і ситуативних кліше тощо.

Отже, розглянуті вправи дають змогу здобувачам вищої освіти, зокрема нефілологічної, сформувати морфологічну й синтаксичну компетентності під час студіювання ділової та наукової української мови. Чітке дотримання граматичних норм є одним із важливих джерел правильного усного й писемного мовлення.

Перелік використаних джерел

1. Гаценко І. О. Основні аспекти викладання дисципліни «Фахова українська мова» для студентів технічних спеціальностей. *Вчені записки Таверійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Соціальні комунікації*. Т. 31 (70), ч. 1. № 4. Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2020. С. 18–22. URL: <https://doi.org/10.32838/2663-6069/2020.4-1/04> (дата звернення: 25.09.2023).

2. Кульбабська Ю. В. Проблеми викладання курсу «Українська мова професійного спрямування» у ВНЗ України. *Наукові записки НаУКМА*. 2005. Т. 47 : Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. С. 36–38. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/8b1a0f74-952f-4151-b98b-eb2995d4854c/content> (дата звернення: 25.09.2023).

3. Підгурська В., Голубовська І. Формування культури наукової мови студентів у процесі вивчення дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)». *Український педагогічний журнал*. 2019. № 2. С. 100–105. URL: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2019-2-100-105> (дата звернення: 25.09.2023).

4. Поздрань Ю. В., Зозуля І. Є., Франчук Н. Л. Сучасні тенденції в методиці викладання української мови за професійним спрямуванням. *Закарпатські філологічні студії*. 2020. Вип. 13, т. 1. С. 94–98. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/32573> (дата звернення: 25.09.2023).

5. Полякова І. Використання сучасних технологій у процесі викладання української мови в закладах вищої освіти. *Теорія і методика професійної освіти*. 2018. Вип. 15. URL: <https://jmls.ivet.edu.ua/index.php/3/article/view/531/525> (дата звернення: 25.09.2023).

6. Семак Л. А. Комунікативний підхід до викладання ділової української мови в закладі вищої освіти. *Академічні студії. Серія : Гуманітарні науки*. 2023. Вип. 1. С. 40–45. URL: DOI <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2023.1.6> (дата звернення: 25.09.2023).

International scientific conference

7. Семак Л. А. Сучасні технології навчання ділової української мови в аграрних закладах вищої освіти. *Академічні студії. Серія : Гуманітарні науки*. 2021. Вип. 4. С. 33–39. URL: <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2021.4.6> (дата звернення: 25.09.2023).

8. Толочко С. В., Хомич В. І. Інноваційні технології в методиці викладання української мови за професійним спрямуванням в аграрних вищих навчальних закладах. *Наукові записки Ніжинського державного університету імені М. Гоголя. Серія : Психолого-педагогічні науки / за заг. ред. проф. Є. І. Коваленко*. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. № 2. С. 119–125. URL: <http://lib.ndu.edu.ua/dspace/handle/123456789/1067> (дата звернення: 25.09.2023).

9. Український правопис / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Ін-т української мови; Український мовно-інформаційний фонд. Київ : Наук. думка, 2019. 392 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-361-3-45>

COMMUNICATIVE APPROACH IN LEARNING A FOREIGN LANGUAGE

КОМУНІКАТИВНИЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Dovhal I.A.

*Senior Teacher,
LLC "Technical university
"Metinvest polytechnic",
Zaporizhzhia, Ukraine*

Довгаль І.А.

*старший викладач,
ТОВ «Технічний університет
«Метінвест політехніка»,
м. Запоріжжя, Україна*

A person with an engineering education is involved in all processes of creating and maintaining technical devices. It also includes research, design, construction, production, adjustment, commissioning of technical facilities and much more. Specialists in the field of engineering education will always be in demand. Modern devices and various technologies appear every day. European companies aim to cooperate with Ukrainian specialists. Therefore, learning a foreign language is of particular importance today.

According to modern methodological principles, the main emphasis in teaching foreign languages should be on person-oriented and communicative approaches. The term «approach» means a learning strategy. A person-